

VILÁGOS SÁG

Kolozsvár
 1945 december 13

Felelős főszerkesztő: BALOGH EDGÁ

Csütörtök
 II. évf., 272. szám

Vége helyes utra tért a délkelet-európai országok külpolitikája

— mondotta a moszkvai rádió hirmagyarázója

A világ érdeklődésének homlokterében kétségtelenül a moszkvai értekezlet áll. Szovjet, angol és amerikai lapok, rádióhírmagyarázók és politikusok egyaránt hangsúlyozzák ennek a találkozásnak óriási fontosságát. A világ közvéleményében az az általános meggyőződés alakult ki, hogy ez az értekezlet hivatott eloszlatni mindazt a sok gyanakvást és kölcsönös bizalmatlanságot, mely a londoni értekezlet kudarcra óta a Szovjetunió és nyugati szövetségesei között felmerült.

A magyar nép is feszült érdeklődéssel várja a moszkvai értekezletet, mert ez alkalommal valószínűleg szóba kerül a csehszlovák—magyar kérdés is, melyben a közvetlen tárgyalások nem vezettek eredmény-

re. A legújabb angol és amerikai sajtójelentések szerint egyébként, ha a külügyminiszterek döntést nem is hoznak, de mindenesetre beható megbeszéléseket fognak folytatni a délkelet-európai államokkal kötendő békeszerződésekről.

Franciaország nem vesz részt az értekezleten, viszont nem is tárgyalják az öt közvetlenül érintő kérdéseket. A francia közélet vezetői és a francia sajtó mégis, éppen most, a moszkvai értekezlet kezdete előtt, nagyméretű küzdelmet indítottak meg a Rajna- és Ruhr-vidék sorsát illetően. De Gaulle tábornok nagy érdeklődéssel várt beszédében nem foglalkozott ugyan ezekkel a kérdésekkel, de Bidault külügyminiszter és a francia igazságügyminiszter részletesen

vázolták kormányuk álláspontját vasárnap elmondott beszédükben.

Jelentős diplomáciai tény az ankarai szovjet követ határozott tiltakozása a török kormánytól a közelmúltban lezajlott törökországi szovjetellenes tüntetések miatt. Ezeket a reakciók megnyilvánulásokat a moszkvai rádió is súlyosan elítélte.

Végezetül meg kell még említenünk, hogy a most megkötött angol—amerikai pénzügyi egyezmény tárgyalását hamarosan megkezdli mind az angol alsóház, mind az amerikai kongresszus. Bár mindkét helyen erős ellenzék van a szerződés beclkelyezésének, mégis valószínű, hogy ez nagyobb nehézségek nélkül meg fog történni.

F. Z.

A tanítószegélyért kiált

A szolnokidobokai Szélek községből kaptuk tizenegy névaláírással az alábbi következő levelet:

Hosszu kérés-sorozatunk után kénytelenek vagyunk a szerkesztőség ajtáján is bekopogni s előtární immár tarthatatlan helyzetünket.

Már többször szó esett a tanítószegélyért kiáltásról. Cikkeket, felszólalásokat és elváltva a segíteni akarásnak egy-egy szép példáját is láttuk. Sajnos azonban, a cikkek csak cikkek maradtak, az olvasók megcsóválták fejüket, hogy bizony, ez nem jól van s azzal befejeződött az ügy. Mi pedig éhezhetünk és nyomoroghatunk tovább azzal a tudattal, hogy most már nem szegény éhezünk, mert mindenki tud róla.

Mi most nem akarunk senkit sem hibáztatni, okolni mindezt. Csupán azt szeretnők megkérdezni: mi az oka annak, hogy a magyar tanítók éhberért kell hogy tanítsanak? Mi az oka annak, hogy míg román kollégáink rendszeresen kapják fizetésüket, addig mi — hogy csak egy példaát említsünk — novemberben kapjuk meg a szeptemberi előleget. S akkor is mennyit: 25 ezer lej!

S aztán te tanító, tanítónő, élj meg ebből, ahogy tudsz! Egyél, mikor a buza mázsája 80—100 ezer lej, egy tojás 200 lej és így tovább. Élj meg, mikor egy pár cipő 80—100 ezer lej. Járhatsz nyugodtan a falusi sártergében. Ruha, fehérnemű, vagy éppen szórakozás? Arról nekünk még álmunkunk sem szabad.

Kötelességekkel azonban el vagyunk halmozva. Vigasztalhatjuk magunkat: nem baj, ha korog a gyomrod, ha olyan éhes vagy, hogy kinézed tanítványaid szájadól a kenyeret, nem baj, ha mindjárt ruha nélkül maradsz, nem baj, ha a cipődben átjáró csatorna van a víz és sár számára! Te tanító vagy, a nemzet napzámosa, éhezhetsz, rongyoskodhatsz, de tanítanod és dolgoznod kell mások heiyettl is.

Még birjuk valahogy. De mi lesz, ha kifogy az erőnk, ellankad buzgóságunk, kivész belőlünk a hivatásérzet? Mi lesz, ha a tanítószegély más megélhetési lehetőség után néz és hátat fordít az iskolai katedrának. Kire marad akkor az újság? Ki neveli, ki vezeti majd az új életre? Hiszen egy favágó napi keresete 5000 lej és koszt, ami havonta 100 ezer lejre megy föl. Mi pedig négy hónapi dolgozunk egyenért — koszt nélkül. Önkéntelenül vetődik fel tehát a kérdés: érdemes volt azért annyi éven át tanulni? Érdemes volt szüleinknek kintlódni értünk? A falatot megvonni szájuktól, hogy mi tanulhassunk? Miért kell mások miatt éppen a tanítószegélynek szenvednie? És miért tesz a társadalom az ő érdekükben olyan keveset? Avagy mi nem érdemeljük meg a segítséget? Nekünk jogaink nem lehetnek, csak kötelességeink? Mi nem vagyunk egyenlő állampolgárok másokkal?

Arra kérjük a szerkesztőséget, hogy jelen levelünket közzéje részben, vagy egészen, mivel úgy látjuk, még mindig vannak olyanok, akik nem látták meg tarthatatlan állapotunkat. Most még tudunk kérni, de ha így tart soká, eljön az idő, hogy erre sem leszünk képesek. Hiszünk, hogy ezen levelünk összes kartársaink serebreinek legalább egy részét magában foglalja. Hiszünk, hogy a levelünkkel szólásra bírjuk azon kartársainkat is, akik eddig talán nem merték nyilvánosságra hozni tarthatatlan helyzetüket. Bizunk abban is, hogy mielőbb megtörténnek a megfelelő lépések megsegítésünk érdekében.

Szék, 1945 december elején.

Tizenegy széki magyar tanító és tanítónő aláírása.

Testvéri összefogás Délkelet Európában

MOSZKVA, december 11. (Rádió) Viktorov, a moszkvai rádió külpolitikai hirmagyarázója legutóbbi helyzetmagyarázatában többek között a következőket állapította meg a délkelet-európai államok külpolitikájának megváltozásáról:

— A demokratikus pártok az egyes országok vezetésében ragyogó sikereket értek el. A népek közötti ellenségeskedéseket és viszálykodásokat a népek testvéri összefogása váltotta fel. Legjobb példa erre a délszláv népek testvéri együttélése a jugoszláv állam keretében.

— A kelet- és délkelet-európai országok külpolitikája — folytatta a moszkvai rádió — végre helyes utra tért. Ma már megértik, hogy a tartós béke legelső alapfeltétele a Szovjetunióval való őszinte együttműködés. Emellett ezek az államok komoly szociális reformokat valósítottak meg és kilátás van más reformok megoldására is.

Befejezésül Viktorov a moszkvai konferenciával kapcsolatban azt a reményét fejezte ki, hogy a három nagyhatalom külügyminisztereinek találkozója sok vitás kérdés el-

osztatására fog vezetni. Figyelmeztette a nagyhatalmakat Molotov szovjet külügyi népbiztos kijelentésére, mely szerint elsősorban a nagyhatalmakat terheli a felelősség a világbékéért.

Az angol munkáspárt elnökének fontos kijelentései

BUDAPEST, december 11. (Rádió) Londoni jelentés szerint Laski tanár, az angol munkáspárt elnöke legutóbb bírálta a brit kormány külpolitikáját.

— Nem vagyok a kormány tagja — jelentette ki —, de vigyázok a munkáspárt és a nemzetközi szocializmus elveinek tisztaságára. Ezeket az elveket súlyosan megsértik Franco Spanyolországában.

Laski tanár a Szovjetunió irányában követendő angol külpolitikát a következőkben határozta meg:

— Semmi körülmények között nem szabad engedni bármilyen követelésnek a Szovjetunió ellen, ellenkezőleg, a Szovjetunió elleni támadásokat a magunk elleni támadásnak kell tekintenünk.

Biztató jelnek tekintik a moszkvai konferencia összehívását

MOSZKVA, december 11. Newyorki jelentés közli, hogy Byrnes, az Egyesült Államok külügyminisztere hétfőn Truman elnökkel folytatott megbeszélést a moszkvai értekezleten tárgyalás alá kerülő problémákról.

Az amerikai külügyminisztériumban egyébként közölték, hogy a három nagyhatalom külügyminisztereinek konferenciájára pontos tárgysorozatot nem dolgoztak ki, csupán az atomenergia problémáját tűzték tárgyalásra. A külügyminiszterek mind-egyike felvehető azonban minden olyan kérdést, amely Franciaországot és Kínát közvetlenül nem érinti.

Londoni jelentés szerint a Times a külügyminiszterek konferenciájával kapcsolatban azt írja, hogy ez a találkozás a legbiztatóbb jel, amely a diplomáciai látóhatáron a külügyminiszterek londoni konferenciájának kudarcra óta felmerült.

Határkligazítást javasolt a magyar külügyminiszter Prágában a csehszlovák—magyar vita rendezésére

Budapest: „Csak nemzetközi döntőbíroság hozhat megoldást”

LONDON, december 11. (Rádor) Prágai jelentés szerint a holtpontra jutott csehszlovák—magyar tárgyalások ügyében a csehszlovák álláspont az, hogy a magyar, illetve szlovák lakosságot kölcsönösen ki kell telepíteni. Ezzel szemben

Gyöngyösi magyar külügyminiszter azt indítványozta, hogy előbb cseréljék ki azokat, akik önként jelentkeznek, majd hajtsanak végre határkligazítást Magyarországra javára. A csehszlovák kormány erről hallani sem akar.

Egyébként a budapesti rádió azzal a

váddal illette a csehszlovák kormányt, hogy nem biztosítja a félelemtől való szabadságot — az Atlanti Charta egyik szabadságjogát — a magyar lakosság számára és ezért csak nemzetközi döntőbíráskodás hozhat megoldást.

A román tudományos világ nagyjai bekapcsolódnak a Groza-kormány országépítő munkájába

Egymilliárd lejt szavaztak meg a Nemzeti Tudományos Kutató Tanács céljaira

BUKAREST, december 11. Groza Péter elnökletével — néhány nappal ezelőtt — minisztertanácsot tartottak, amelyen a kormány tagjain kívül résztvettek a Román Akadémia tagjai közül is többen. A minisztertanácsban Gusti professzor, a jeles társadalomkutató, azt a javaslatot terjesztette elő a kormányhoz, hogy létesítsen tudományos szervet, amelynek hivatása lesz tudományos kutatásaival megkönnyíteni a kormányhoz az ország újjáépítése érdekében kifejtett munkáját. Gusti professzor utalt arra, hogy bár a tudományos világ is nagy nehézségekkel küzd, mégis jelentős tényezője a haladásnak és a társadalom újjászervezés nagy munkájában tevékeny szerepet kell játszania. A létesítendő tudományos kutatótanács nem zárható ki a tudomány, hanem olyan intézmény, amely megnyitja kapuját a tudományos világ minden tényezője előtt, mint a haladó szellem szabad szervezete.

A kormány tagjai elismervék azt, hogy a tudományos szerv igen fontos szerepet tölthet be az ország lakossága életszínterének emelésében, elhatározták a Nemzeti Tudományos Kutató Tanács felállítását.

Groza Péter miniszterelnök megköszönte a Román Akadémia tagjainak támogatását, rámutatott arra, hogy ez az első eset Románia történelmében, amikor tudósok is részt vállalnak az ország újjáépítésének munkájában. A Nemzeti Tudományos Kutató Tanács munkájának megindítása érdekében a kormány bizottságot létesített és 1 milliárd lejt szavazott meg részére, hogy azonnal megkezdhesse működését.

A szomszédos Szovjetunióban, mint a társadalmi munka hőseit tisztelték a tudósokat. Románia bevált gyakorlati példát követ, amikor a tudományos világ képviselőit bekapcsolja a nagyszabású átszervező és újjáépítő munkába, amelynek megvalósítása érdekében remélhetőleg igénybeveszik majd nemcsak a román tudósok, hanem az erdélyi magyar tudós szakemberek közreműködését is.

A Kommunista pártnapon, szerdán, fél 6 órakor a Román Operában Vaida Vasile és Jakab Sándor időszerű kérdésekről beszél

